

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Державний торговельно-економічного університету

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Облік, аналіз грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті»

на матеріалах: ТзОВ «С.К.Т.» (м. Чернівці)

Студентки 2 курсу, 719 групи,
Спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

*підпис
студента*

Фіголь
Ангеліни
Василівни

Науковий керівник
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Мустаца І.В.
к.е.н.
доцент

Гарант освітньої програми
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Маначинська Ю.А.
к.е.н.
доцент

Чернівці 2023

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	7
1.1. Оцінка грошових коштів торговельного підприємства в умовах воєнного стану з метою обліку і аналізу.....	7
1.2. Нормативно-правове забезпечення з обліку грошових коштів підприємства.....	12
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ.....	18
2.1. Первинний облік операцій на поточних рахунках підприємства.....	18
2.2. Синтетичний та аналітичний облік операцій з грошовими коштами ТзОВ «С.К.Т.».....	26
2.3. Узагальнення даних у фінансовій звітності ТзОВ «С.К.Т.».....	29
Висновки до розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
3.1. Аналіз грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.».....	39
3.2. Напрями удосконалення обліку грошових коштів в національній валюті на ТзОВ «С.К.Т.»	43
Висновки до розділу 3.....	47
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У турбулентних умовах здійснення господарської діяльності питання використання дієвої моделі управління грошовими потоками заслуговує значної уваги. Практичне використання та узгодження її із галузевими особливостями дозволить досягти необхідного рівня фінансової стійкості та платоспроможності суб'єктів ведення господарської діяльності і в кінцевому результаті – до транслювання цих позитивних змін на посткризову вітчизняну економіку, пов'язану із веденням воєнних дій.

Українські підприємці дуже суттєво постраждали від війни, яку розпочала проти України Росія. Ці збитки вираховуються десятками мільярдів доларів. Через воєнний стан (введений з 24 лютого Указом президента України «Про введення воєнного стану в Україні») в країні багато підприємств скоротили свої об'єми та обсяги роботи [1]. Прогнозоване падінням валового внутрішнього продукту України у цьому році мінімум на 30-35 відсотків. Як наслідок, це сприяє зростанню безробіття, зменшенню доходів найманих працівників та сплачених податків до державного та місцевого бюджетів [11].

Питання обліку і аналізу грошових коштів, а також аналіз фінансової стійкості підприємства є однією із небагатьох тем, які найбільш широко досліджувані у науковій літературі. Методологія, послідовність, інструменти фінансового аналізу є широко описуваними в підручниках та наукових статтях таких авторів як: Готра В. В., З. Жиглей, І.В. та Лайчук, С.М. Денисенко М. П., Ковтуненко Ю. В., Кужельний М. В. та Левицька С.О., Мельник О.І., Марусяк Н. Л., Попович Д. В., Чемчикаленко Р. А., Яцух О. О. В процесі дослідження також використана ділова література, яка відображає умови роботи підприємств в умовах війни, особливості формування їх бізнес-моделей.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і методологічних засад обліку і аналізу операцій з грошовими коштами на прикладі ТОВ «С.К.Т.» в умовах воєнного стану. Для досягнення поставленої мети в роботі є такі **завдання**:

- 1) дослідити формування та використання грошових потоків підприємства їх економічну складові в умовах війни;
- 2) здійснити моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з обліку, аналізу грошових коштів на підприємствах;
- 3) оцінити організацію обліку грошових коштів на ТзОВ «С.К.Т.»;
- 4) ознайомитись із системою обліку грошових коштів та їх документального оформлення на досліджуваному підприємстві;
- 5) оцінити узагальнення інформації про грошові кошти у звітності досліджуваного підприємства;
- 6) промоніторити грошові потоки ТзОВ «С.К.Т.» в довоєнний період та під час війни;
- 7) визначити шляхи удосконалення обліку і аналізу грошових коштів на підприємстві у післявоєнний період.

Об'єктом дослідження є: процес обліку і аналізу операцій з грошовими коштами транспортного підприємства в довоєнний та воєнний період.

Предметом дослідження є: синтез теоретичних, практичних та методологічних аспектів обліку та аналізу грошових коштів підприємства торгівлі в умовах воєнного стану.

Методи дослідження. При дослідженні у випускній кваліфікаційній роботі застосовувався методи абстракції, для дослідження економічних процесів і явищ методи аналізу і синтезу. Аналіз сприяє розкриттю істотного в явищі, а синтез завершує розкриття суті, дає можливість показати, в яких формах це явище притаманне економічній дійсності, веде до узагальнення. З метою вивчення організації обліку на досліджуваному підприємстві використовуюся метод індукції та дедуктивний метод, а також метод спостереження, документальної перевірки. При оцінці грошових потоків

ТОВ, а також фінансових показників ефективності діяльності ТОВ застосовувалися економіко-математичні методи дослідження з використанням електронного ресурсу Excel.

Інформаційна база дослідження. Основною нормативною базою дослідження є Закони України, інструкції з обліку грошових коштів, постанови НБУ, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, інструкції і положення ТзОВ «С.К.Т.».

Значну увагу у випускній роботі приділено дослідженню формування та використання грошових потоків, як ключового параметру при здійсненні енергетики між основними напрямками дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень щодо вдосконалення системи обліку та аналізу грошових коштів торгівельних підприємств.

Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- організацію обліку на ТОВ, запропоновано впровадження рахунку «Дрібна готівка в національній валюті», а також розроблено реєстр для відображення господарських операцій з руху дрібної готівки в національній валюті;
- систему управлінського обліку грошових коштів на ТОВ, запропонована схема документообігу внутрішніх реєстрів, а також розроблений реєстр для аналізу руху готівки на ТзОВ «С.К.Т.».

отримали подальший розвиток:

- впровадження елементів управлінського обліку шляхом впровадження платіжного календаря, відповідно до схеми імітації грошових надходжень на підприємство.

- гармонізація національних стандартів бухгалтерського обліку у відповідності до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності і Директив ЄС.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що ефективне управління грошовими коштами на підприємстві у результаті вдосконалення обліку і аналізу сприятиме їх збереженню та ефективному використанню, також дозволить правильно спрямовувати вільні кошти та сприятиме покращенню конкурентоспроможності торговельних підприємств, що забезпечить довгостроковий розвиток досліджуваного підприємства.

Пропозиції випускної кваліфікаційної роботи впроваджені в практичну діяльність ТзОВ «С.К.Т.».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Отримані результати досліджень опубліковані в науковому збірнику студентських наукових праць ЧТЕІ ДТЕУ «Облік в умовах воєнного часу: проблеми та шляхи розв'язання» [43].

Структура випускної кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел становить 70 джерела та додатки. Загальний обсяг роботи складає 48 ст., а також 14 рис. та 10 табл., 31 ст. додатків.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Оцінка грошових коштів торговельного підприємства в умовах воєнного стану з метою обліку і аналізу

Оцінювати чи прогнозувати фінансову стійкість підприємства в умовах воєнного стану досить складно, оскільки фактично війна створює формажорні обставини, які передбачають не тільки скорочення обсягів активної діяльності підприємства, але й можливу повну його зупинку і навіть безповоротну втрату майна чи ресурсів. Формажорні обставини характеризуються непередбачуваністю та неможливістю прогнозування, що ускладнює процес аналітики. У таких умовах, експертам, аналітикам та управлінцям більш доцільно говорити про виживання, а не забезпечення фінансової стійкості бізнесу.

Однак, попри це, практика повномасштабної війни між Україною та Росією в 2022 році показала, що військовий стан не завжди є кризою для бізнесу. Якщо бути гнучким і швидко реагувати на ринкові зміни, тобто за грамотного управління підприємством, формується можливість продовжувати роботу бізнесу в умовах війни, створювати умови для збереження активів та ресурсів і навіть їх розвитку.

З необхідністю переформатувати бізнес зіткнулося близько 50% підприємств України [29], які в умовах війни були вимушені мігрувати в інші райони України, диверсифікувати повністю власну лінійку продукції та перейти до нових бізнес моделей, які передбачають зміну фінансової системи підприємства, формування нових видів грошових потоків тощо.

Безумовно, діяльність будь-якого підприємства в умовах війни повинна бути виваженою і враховувати численну кількість ризиків та непередбачуваних обставин. Аналіз фінансової стійкості підприємства повинен будуватися на

можливості формування «фінансових подушок безпеки», які дозволять швидко реагувати на непередбачувані ситуації, зокрема на можливу втрату майна, трудових та матеріальних ресурсів, на пошук альтернативних варіантів заробітку та можливість кооперацій з іншими учасниками ринку. Війна дозволила активувати абсолютно нові види діяльності, які дозволяють багатьом підприємствам не тільки вижити, але й закріпитися на ринку, а в майбутньому завоювати лідерські позиції.

Саме тому ті підприємства, які в умовах війни постійно слідкують за зовнішніми викликами і відповідно до них налаштовують операційну діяльність, мають змогу вижити. Відповідно до цілей роботи підприємства будується і його фінансова система, що визначає актуальність дослідження.

Дослідження питання економічної сутності грошових потоків займалося коло зарубіжних науковців, результати їх досліджень наведено в дод. Б1, а також багато українських вчених (дод. Б2).

Враховуючи букву закону основна форма звіту про грошові кошти - це форма №3, тобто звіт в якому відображають інформацію про вибуття і надходження найбільш ліквідних активів протягом визначеного періоду враховуючи результати інвестиційної, фінансової та операційної діяльності, гроші можуть бути розміщені в касі, на депозиті, до запитання і на рахунках в банку, що ми будемо досліджувати в випускній кваліфікаційній роботі. Узагальнюють інформацію про гроші на рахунках у банку у спеціально затвердженому Міністерством фінансів звіті про рух грошових коштів (форма №3), порядок складання кого визначає НП(С)БО 1 за формою, структурою, будовою, його повинні складати більшість підприємств в Україні [6].

Вищезазначений звіт головні бухгалтери можуть складати за 2 методами, як і згідно вимог міжнародної практики, точніше МСФЗ за не прямим та прямим методми в розрізі трьох основних видах діяльності, звичайно найбільшу питому вагу у складі грошових потоків підприємств належить

саме операційній діяльності, уже за нею описують фінансову та інвестиційну.

Поряд з цим в 2022 р. після дев'яти місяців активних військових дій, у науковій літературі досі вкрай не вистачає інформації щодо особливостей аналізу фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Залишається невизначеними питання нормативних значень показників фінансової стійкості. Тому це дослідження носить високий практичний зміст і є актуальним для бізнесу, що діє в умовах воєнного стану.

Також вважаємо за доцільне розглянути думки науковців щодо економічного трактування поняття «грошевий потік», результати дослідження узагальнено на рис.1.1. Це ключові методи аналізу фінансової стійкості, які залишатимуться незмінними в методології дослідження. Поряд з цим, незважаючи на незмінність методології визначення ключових показників фінансової стійкості, трактування результатів аналізу передбачає деякі зміни. Це зумовлено виникненням кардинально нового стану підприємства, коли основною умовою роботи є забезпечення безпеки персоналу та клієнтам, формування платоспроможності за обов'язковими платежами та збереження персоналу (рис. 2.1.).

Відповідно до забезпечення концептуальних умов роботи підприємства, необхідно налаштовувати фінансову систему, щоб вона могла підтримувати життєздатність бізнесу. Для цього необхідно сформувати принципово нові підходи до побудови політики ліквідності, фінансової незалежності, оборотності та рентабельності. Розглянемо кожен із підходів більш детально. Управління ліквідністю в умовах війни.

В умовах воєнного стану багато підприємств зустрілися із проблемами ліквідності. На початку війни чимало керівників підприємств вилучили кошти із обороту з метою їх збереження. Як результат – практично кожне підприємство погіршило показники ліквідності, а період погашення короткострокової кредиторської заборгованості суттєво зріс.

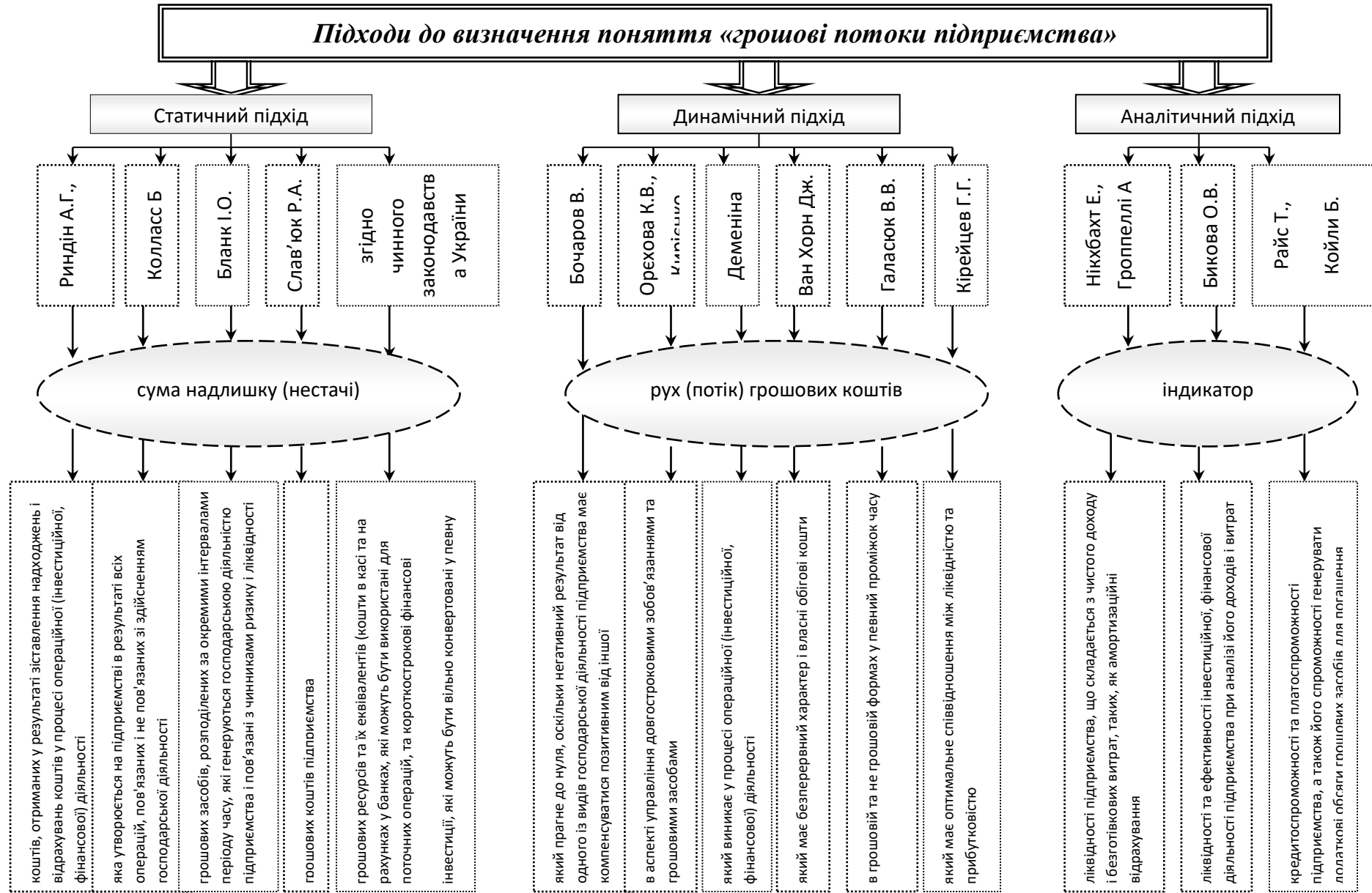

Рис.1.1. Основні підходи до визначення сутності поняття «грошові потоки підприємства».

Орієнтовно через три місяці після початку війни, коли більшою мірою бізнес адаптувався до воєнних дій, активність підприємств була частково відновленою, однак це принципово змінило політику управління ліквідністю.

Говорячи про платіжні зобов'язання підприємства, в першу чергу фінансова політика була орієнтована на акумулювання коштів для погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками, які стали основою для забезпечення логістики і, як наслідок, безперервних ділових процесів. Відсутність товарних кредитів та неможливість отримання доступних кредитів у банківських установах сформувало нові фінансові моделі, які передбачають роботу бізнесу за власні кошти. В таких умовах показники ліквідності стають найвищими і передбачають мінімізацію ризиків неплатоспроможності перед постачальниками.

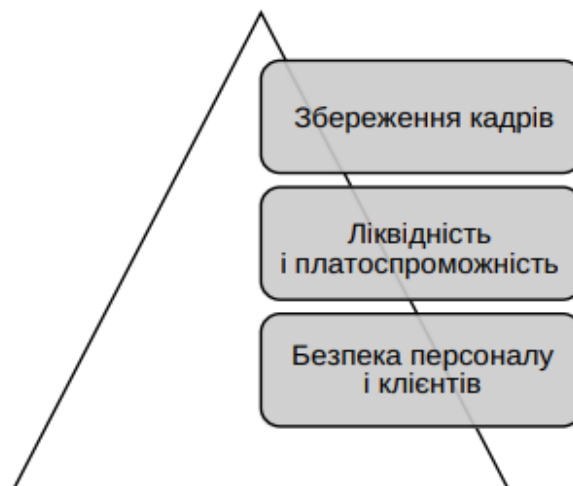

Рис.1.2. Концептуальні основи роботи підприємства в умовах війни [29]

Інший напрям регулювання ліквідності орієнтується на виплату заборгованості за заробітної платою, з метою збереження трудових ресурсів, які забезпечують виробництво продукції та стабільність діяльності підприємства. Наступним етапом дослідження є оцінка нормативно-правової бази з обліку і аналізу грошових коштів торговельного підприємства.

1.2. Нормативно-правове забезпечення з обліку і аналізу грошових коштів підприємства

З першого дня повномасштабного вторгнення рф НБУ спрямував зусилля на подолання панічних настроїв серед населення, збереження довіри до банківської системи та стабільності у фінансовій сфері. Головні рішення регулятора в цей час були спрямовані на забезпечення безперебійної роботи банківської системи, стримування девальвації національної валюти та відпливу капіталу за кордон. Нацбанк доклав зусиль і безпосередньо до боротьби з ворожим впливом у фінансовій сфері, а для потреб оборони - полегшив проведення благодійних внесків для Збройних Сил і гуманітарних потреб України. В даному розділі детально розглянемо основні зміни в законодавстві щодо управління грошових коштів.

З метою організації обліку грошових коштів у національній валюті законодавець встановлює чіткі правила і вимоги, а також прийнято цілий ряд інструкцій, рекомендацій, стандартів і законів, які узагальнено в дод. А1 проведено їх детальний аналіз.

Слід відмітити головні нормативні документи, а саме: Положення про ведення касових операцій у національній валюті №637 [5], Положення про організацію обліку і звітності в банківських установах №566, Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті №22 [14], НП(С)БО1 [19], МСБО7 [16], МСБО 21, МСБО 29 також Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», «Про банки і банківську систему» [1.2.3.5], також важливими є План рахунків бухгалтерського обліку та інструкція до нього [17].

Крім проведеного дослідження нормативно правових актів і законів доцільно встановити рівні нормативно-правового регулювання обліку безготівкових розрахунків, як узагальнені на рис.1.3.

24 лютого НБУ адаптував правила роботи банківської системи в умовах воєнного стану. Регулятор передбачив, що відділення банків мали продовжити

безперебійну роботу, де це було безпечно, забезпечити клієнтам доступ до сейфів та підкріплення банкоматів готівкою.

1 рівень – Міжнародні нормативно - правові акти					
МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів"		МСБО 21 Вплив змін валютних курсів.		МСБО 29 Фінансова звітність в умовах гіперінфляції	
2 рівень – Національні нормативно – правові документи					
Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"	Закон України "Про банки і банківську діяльність"	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Податковий кодекс	Закон України «Про Національний банк України»	Господарський кодекс
3 рівень – Підзаконні нормативно – правові акти					
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 «Вплив інфляції»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних курсів»	
4 рівень – Інструкції, положення державного рівня					

Рис.1.3. Рівні нормативно-правового регулювання операцій з обліку грошових коштів

На безготівкові платежі не було запроваджено жодних обмежень. Водночас діяли такі заборони: на зняття клієнтами готівки обсягом понад 100 тис. грн на день, а також повна заборона на зняття готівкової валюти в Україні (згодом послаблена – див. нижче). Ці обмеження не стосувалися підприємств, які діяли за дорученням уряду або виконували мобілізаційні плани, а також мешканців територій, яким загрожувала окупація: вони можуть знімати кошти без обмежень як в національній, так і в іноземній валюті за умови їх наявності у

відділенні банку. Банки-емітенти цифрових грошей мали припинити їх випуск і розповсюдження; на розподіл капіталу, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, формування загальних резервів і фондів основного капіталу та покриття збитків. На виплати дивідендів, окрім як за привілейованими акціями. На надання та продовження кредитів пов'язаним особам банку та дострокове повернення таким особам депозитів. На дострокове погашення банками кредитів, які вони отримали від нерезидентів. На переказ коштів за кордон, окрім власних операцій банків та видачі кредитів іноземним фінансовим установам. Надавати юридичним особам кредити у гривні для погашення кредитів в іноземній валюті. Змінювати валюту кредиту з іноземної на гривню для юридичних осіб, крім банків.

Валютне регулювання. Для стримання можливого різкого знецінення гривні на початку війни НБУ зафіксував курс гривні до іноземних валют станом на 24 лютого 2022 року та припинив розрахунок довідкового курсу гривні до долара США. Обмеження на встановлення банками курсу валют для готівкових операцій та операцій з платіжними картками було скасоване з 21 травня - це перший крок до повернення до плаваючого валютного курсу (втім, повернення до повністю ринкового курсу навряд чи відбудеться найближчим часом) [29].

15 квітня Рада НБУ ухвалила основні засади грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану. Відповідно до цього документа НБУ на час війни відмовився від таргетування інфляції, а також тимчасово - від використання ключової ставки як основного інструменту монетарної політики для зниження інфляції та публікації власних макроекономічних прогнозів. При цьому регулятор зобов'язався повернутися до цих заходів в міру нормалізації фінансово-економічної ситуації в країні. 2 червня НБУ вперше з початку війни змінив облікову ставку - підвищив її до 25% з січневих 10%. Цей рішучий крок, пояснили в НБУ, покликаний захистити гривневі доходи та заощадження громадян, а також збільшити привабливість гривневих активів, зокрема державних облігацій [31].

Численні наукові праці з питань, які досліджуються у випускній кваліфікаційній роботі узагальнено в дод. А2 свідчать про актуальність дослідження. Наприклад наведемо приклад наукових домок зарубіжними вченими, так Матвієць М.В. зазначає, що перша форма документарних розрахунків, яка найбільш поширена в країнах із слабкою економікою передбачає здійснення платежу після того, як подали потрібні документи в банк, у нас наприклад це платіжне доручення. Використання такої форми розрахунку зменшує ризики щодо неплатежі чи збільшенню безнадійної дебіторської заборгованості, можливе непостачання товарів і послуг [38].

У країнах з розвинутою економікою, наприклад США, Велико-Британія, Франція, Італія, Німеччина надають перевагу не документарній формі розрахунків, також із зарубіжного досвіду перевагу надають акредитивам на них припадає до 80% усіх розрахунків.

Така форма розрахунків є найменш ризикованою і дієвою на шляху до забезпечення платежів зазначає Жд. Ван Хорн [69]. Слід сказати, що використання акредитивів є однією з умов в здійсненні експортно-імпорتنих операцій в країнах де контролюють зовнішню торгівлю, крім того усім знайомий чек є найстаріший і розповсюджений платіжний документ, який не втрачає своєї цінності до сьогоднішнього дня в зарубіжних країнах, хоча платіжні картки зменшують його вагу, як інструментарію для розрахунків але, наприклад для населення США залишається найбільш надійним платіжним засобом [65]. Багато клієнтів банків не хочуть переходити на платіжні картки бо користуються привілеями відстрочки платежу по чекам.

Зарубіжні та вітчизняні дослідники виділяють три основні види грошових потоків: операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. І.О. Бланк виділяє окремий вид грошового потоку – валовий грошовий потік. Це сума додатного та від'ємного грошового потоку за всіма видами діяльності [21].

Висновки до розділу 1

Дослідження в першому розділі випускної кваліфікаційної роботи свідчать про актуальність дослідження і про значний інтерес науковців до проблем в обліку грошових коштів. Також ми дійшли до таких висновків:

1. Практика показала, що в умовах війни населення, що не отримує належного фінансування, переміщується в інші регіони та країни, що дозволяє отримати нові джерела фінансових надходжень. В умовах, коли відбувається серйозний відтік кадрів, керівники підприємств зрозуміли, що утримати працівників на місцях можливо виключно за рахунок своєчасної оплати праці та демонстрації власної стійкої позиції на ринку та платоспроможності.

2. Встановлено, що НБУ провело цілу низку заходів та прийнято було ряд нормативних актів щоб врегулювати грошові розрахунки в готівковій та безготівковій формі в умовах війни.

3. Дослідження нормативних актів дозволило побудувати і систематизувати рівні нормативного регулювання обліку грошових коштів підприємства, а також дослідити зарубіжний погляд на організацію обліку грошових потоків.

4. Встановлено, що саме грошові розрахунки в безготівковій формі переважають в системі обліку на зарубіжних та українських підприємствах.

Наступним кроком дослідження є розгляд організації обліку грошових коштів в національній валюті на прикладі підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

2.1. Первинний облік операцій на поточних рахунках підприємства

Одне з перших важливих завдань в обліку розрахунків на поточних рахунках підприємств є правильна організація документального оформлення господарських операцій, а особливо це стосується різних банківських операцій які пов'язані з грошима, крім того в таких видах документів не дозволені жодні виправлення.

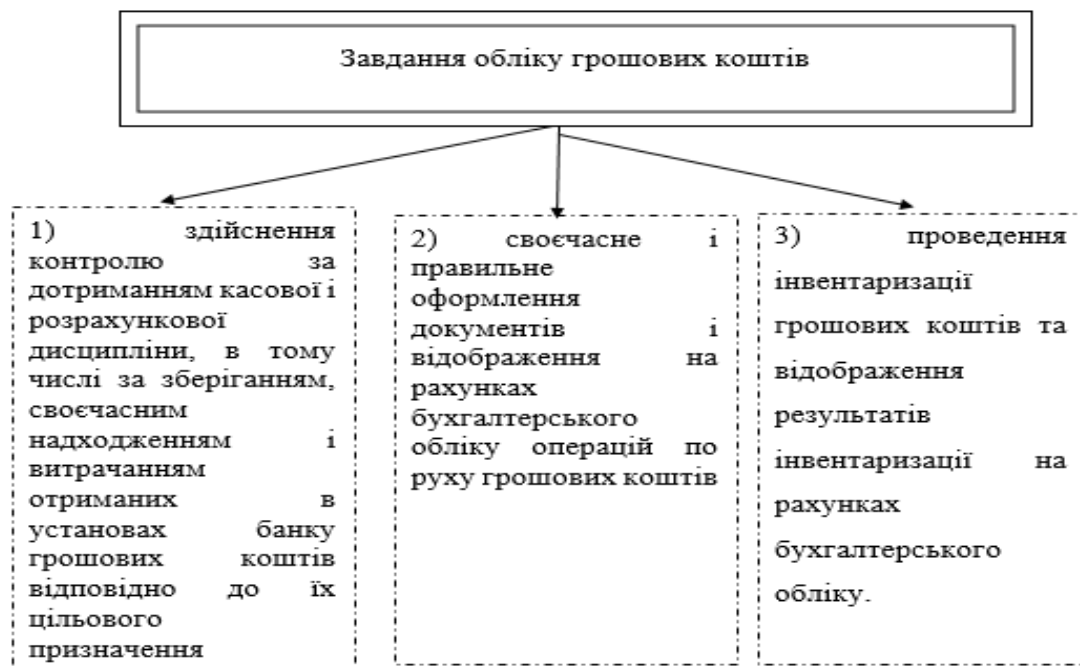

Рис.2.1. Завдання обліку грошових коштів на ТДВ

З огляду на зазначене, основними завданнями обліку грошових коштів на ТзОВ «С.К.Т» є такі пункти, які наведені на рис.2.1

Для поглибленого дослідження організації обліку доцільно ознайомитися з організаційною структурою та основними показниками досліджуваного підприємства. ТзОВ «С.К.Т.» знаходиться в м. Чернівці по

вул. Хотинській 42 В, і займається перевезенням вантажів має достатній парк вантажних автомобілів. Основна проблема з якою стикнулося підприємство у 2020 - 2022 рр. – це суттєве зменшення перевезень вантажів через світову пандемію і коронавірусну респіраторну хворобу, а з 2022 року досліджуване підприємство, так само, як і всі українські підприємства, стикнулося з реаліями війни.

Побудована організаційна структура за власними спостереженнями наведена в дод. Б3, оцінка фінансових показників фінансового стану ТзОВ наведена в дод. Б4, за даними якого можна сказати, що підприємство працювало у 2020 році збитково, а у 2021 р. ситуація значно погіршилась. Сталося це завдяки стрімкому збільшенню дебіторської заборгованості (дод.Б5, Б6 та Б7), що не дозволяє вивільнити оборотні активи ТзОВ.

В ТзОВ «С.К.Т.» застосовується журнально-ордерна форма обліку, облік повністю автоматизовано програмою 1С:Підприємство, що дозволяє здійснювати швидку обробку інформації.

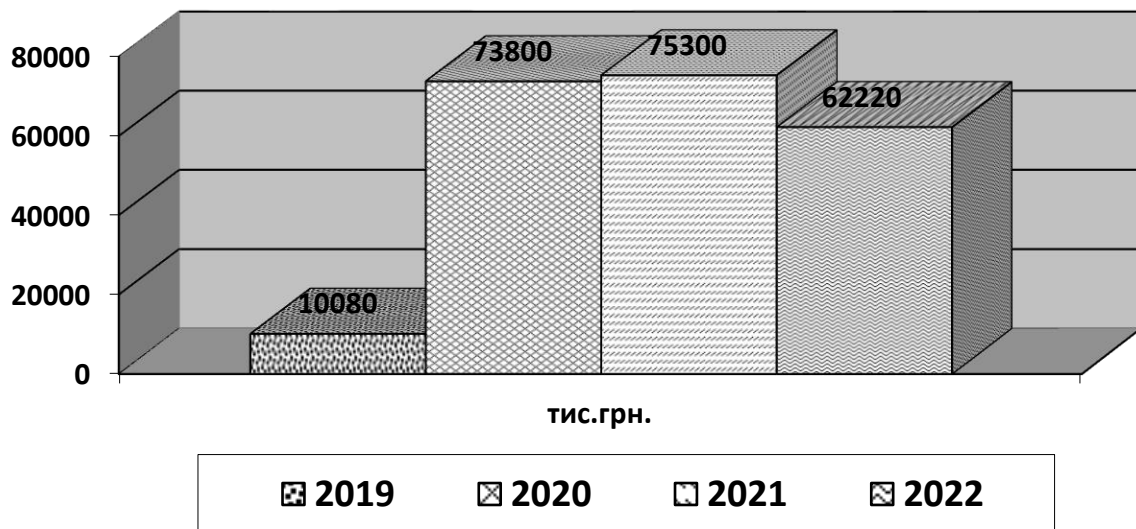

Рис. 2.2. Оцінка валюти балансу по ТзОВ «С.К.Т.»
за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Пропонуємо досліджуваному підприємству замінити програму 1С:Підприємство для автоматизації обліку на MASTER — платформа

для ведення бухгалтерського й управлінського обліку → 100% українське рішення.

Згідно даних фінансової звітності, а саме форми №1 Баланс (Звіту про сукупний дохід), дод. А1 за 2022 рік можна сказати, що підприємство володіє тільки коштами в національній валюті, так їх залишок у 2021 р. склав 16400 тис.грн., а от у 2022 р. зменшився і становив 1820 тис.грн.

На рис.2.2. наведено динаміку валюти банасу досліджуваного ТзОВ за 2019-2022 рр., тобто прослідковується зменшення валюти балансу. Також на рис.2.3. наведена динаміка оборотних активів, в склад яких і входять грошові кошти ТзОВ «С.К.Т.».

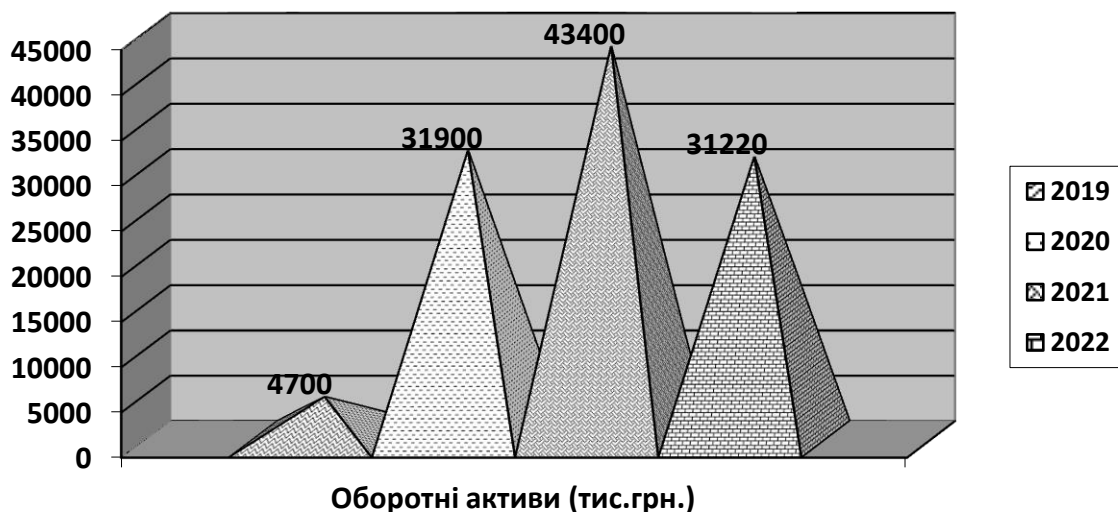

Рис.2.3. Оцінка оборотних активів по ТзОВ «С.К.Т.»
за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

З рис.2.3. прослідковується динаміка до збільшення оборотних активів ТзОВ до 2019 р., а от у 2022 р. зафіксоване зменшення оборотних активів на 17,37 тис.грн.

Враховуючи проведене дослідження слід зазначити, що на підприємстві погіршуються показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності, підприємству потрібно продумувати шляхи виходу з кризи, рекомендуємо

застосувати пільгові режими із боку податкового законодавства в напрямку боротьби із економічною кризою спричиненою COVID 19 та війною в Україні.

Наступним етапом дослідження є вивчення первинних документів які застосовує ТзОВ для відображення інформації про грошові кошти в національній валюті. Так, грошові кошти на ТзОВ знаходяться здебільшого в банку, а також в касі підприємства, найбільша питома вага розрахунків припадає саме на безготівкову форму.

Документообіг з обліку операцій на рахунках в банку визначено на рис.2.4.

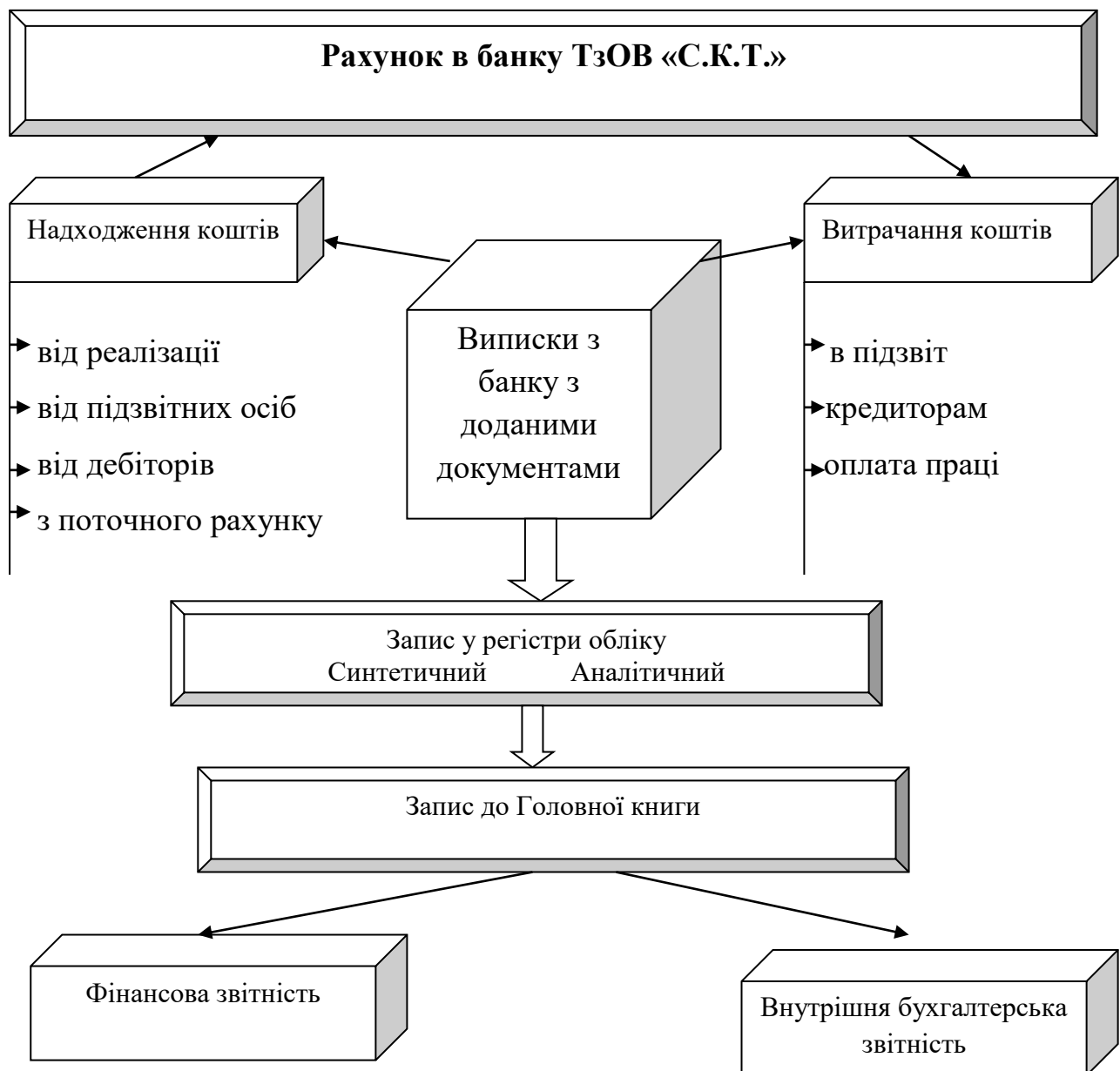

Рис. 2.4. Документообіг розрахунків з банком на ТзОВ «С.К.Т.»

ТзОВ «С.К.Т.» відкрило два види рахунків: поточний і депозитний. Поточні рахунки використовують для повсякденних банківських операцій і зняття готівки. Банк, який обслуговує підприємство «Приват-банк» просить від ТДВ зберігати на рахунку мінімальну суму грошових коштів (компенсаційний залишок).

У разі відсутності (недостатності) коштів на основному рахунку підприємства банк приймає такі доручення та розрахункові документи на безспірне списання (стягнення) коштів та обліковує їх на позабалансовому рахунку № 9803 «Розрахункові документи, не сплачені в строк через відсутність коштів у платників», виконуючи платежі згідно з черговістю, встановленою чинним законодавством. Якщо законодавством не визначено черговість виконання платежів, то такі документи виконуються банками у календарній черговості їх надходження.

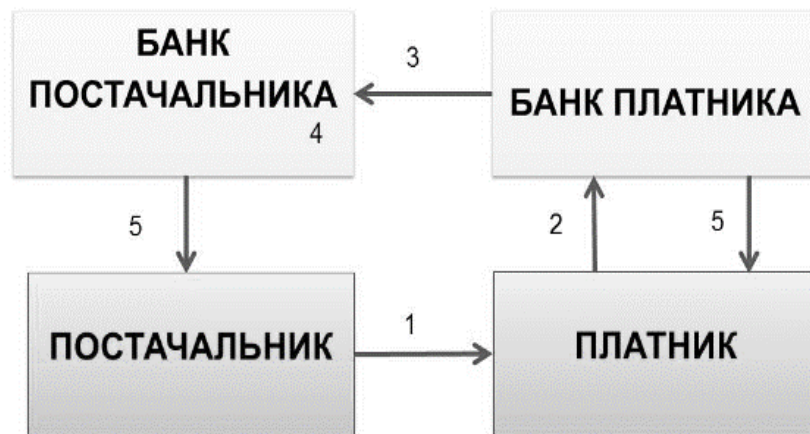

Рис.2.5. Механізм розрахунків платіжними дорученнями на ТзОВ «С.К.Т.»

Якщо на кореспондентському рахунку банку недостатньо коштів для виконання розрахункових документів на перерахування (стягнення) коштів з рахунка ТзОВ «С.К.Т.», банк їх приймає та обліковує на позабалансовому рахунку № 9804 «Розрахункові документи не сплачені в строк через відсутність

коштів у банку». Механізм розрахунків платіжними дорученнями показано на рис. 2.5.

Розглянемо детально кожен етап передачі облікової інформації з рис.2.3., а саме:

1. Постачальник відвантажує продукцію (виконує роботи, надає послуги) і виписує рахунок-фактуру.
2. Платник, отримавши товар і рахунок-фактуру від постачальника, направляє платіжне доручення в обслуговуючий банк.
3. Банк платника направляє документи про перерахування коштів на рахунок у банку постачальника. (Якщо платник і постачальник обслуговуються в одному банку, то сума прийнятого банком до виконання доручення списується в дебет рахунка платника і зараховується в кредит рахунка одержувача. Якщо рахунки відкрито в різних банках, то подальші розрахунки проводяться в порядку міжбанківських розрахунків у дня подачі платіжного доручення)
4. Банк постачальника зараховує відповідну грошову суму на рахунок постачальника.
5. Банк постачальника передає постачальникові виписку з поточного рахунка про зарахування коштів, до якої додається копія платіжного доручення з відміткою банку платника. Банк платника інформує його

Основними напрямками видачі грошей з поточного рахунка в банку є платежі постачальникам за сировину, матеріали, енергію, кредити, що погашаються в банку, внески до бюджету, погашення заборгованості, гроші готівкою для видачі заробітної плати тощо.

На ТзОВ «С.К.Т.» ведеться журнально-ордерна форма обліку, операції по кредиту рахунка 311 відображаються у журналі-ордері № 2 – записи в ньому проводяться на підставі виписок банку з розрахункового рахунка і доданих до

них первинних документів, після чого дані заносяться в Головну книгу, а на дебеті – у відомості №2.

Класифікація грошових коштів з метою обліку в тому числі і первинного наведена на рис.2.6., для обліку грошових коштів у касі оформляються касиром прибуткові та видаткові касові ордери, а також щоденно формується звіт касира.

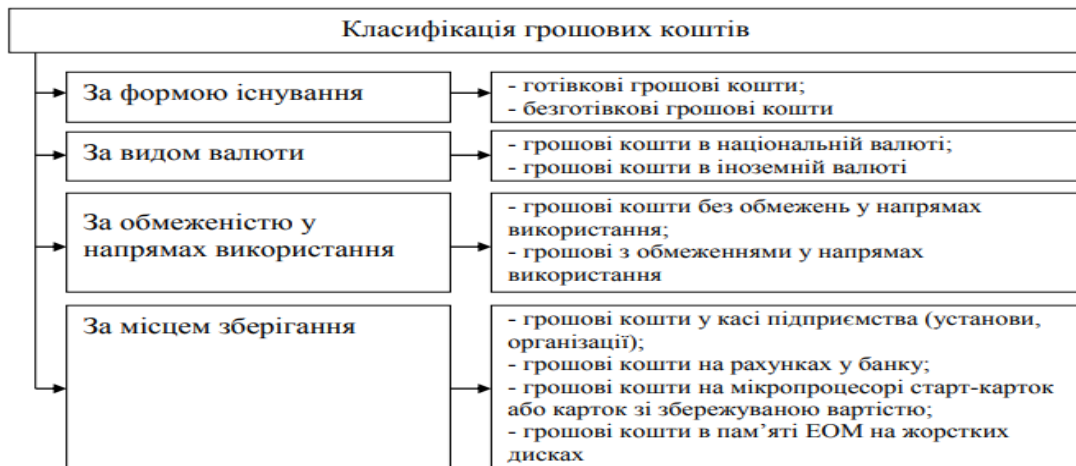

Рис.2.6. Класифікація грошових коштів з метою обліку
рекомендована для ТЗОВ «С.К.Т.»

В табл.2.1. наведені переваги і недоліки платіжних документів рекомендованих для ТЗДВ «С.К.Т.».

Таблиця 2.1

Переваги і недоліки платіжних документів у безготівковій формі

Платіжний інструмент	Переваги	Недоліки (ризик)
1	2	3
Платіжне доручення	Має універсальний характер. Використовується в розрахунках за різноманітними платежами. Найбільш швидка і проста схема документообігу	Для платника: у разі попередньої оплати товарних операцій немає повної гарантії, що продукція, послуги, роботи будуть поставлені (надані) своєчасно і належної якості. Для одержувача коштів: затримання оформлення платником платіжного доручення через відсутність коштів на поточному рахунку
Платіжна вимога-доручення	Має універсальний характер. Використовується в розрахунках за різноманітними платежами.	Швидкість оплати нижча у зв'язку з тим, що доручення на списання коштів надає платник. Можливість затримання

1	2	3
Платіжна вимога-доручення	Підвищує відповідальність суб'єктів розрахункових відносин за організацію розрахунків	платником згоди на оплату через відсутність коштів на поточному рахунку. Відсутність гарантії в одержувача отримати суму, визначену у платіжній вимозі.
Акредитив	<p>Для покупця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • гарантія того, що кошти на поточний рахунок зарахуються тільки після поставки товару за вказаною в договорі адресою; • продавець матиме змогу використати кошти тільки після відвантаження продукції; • для оформлення договору не є необхідним підпис гаранта 	<p>Для покупця: на певний час гроші вилучаються з обігу.</p> <p>Для продавця: кошти неможливо використати до моменту поставки товару</p>
Вексель	<p>Для покупця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • збільшення гарантій оплати за рахунок гаранта; • відповідність дій усіх векселедавців законодавчим нормам; • можливість продажу векселя до терміну його погашення боржником і одержання необхідних обігових коштів 	Крім договору поставки необхідними є оформлення векселя відповідно до вимог законодавства та згода надійного поручителя
Чек	<p>Для постачальника:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відносна швидкість розрахунків; • високий ступінь гарантованості; • висока швидкість одержання коштів на рахунок чекотримача і відповідно прискорення обігу капіталу та зменшення дебіторської заборгованості. <p>Для покупця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • високий ступінь гарантованості одержання товару в зв'язку з тим, що чек виписується та передається в момент одержання товару 	<p>Для постачальника:</p> <ul style="list-style-type: none"> • неможливість розрахунків чеками, якщо суми платежів є значними; • легкість підробки

Проведене дослідження дозволить визначити більш надійні форми документів, на нашу думку менш надійні це чеки.

Застосування класичних документів, як платіжні вимоги та вимоги-доручення, які використовують на ТзОВ мають ряд недоліків і полягають в можливості відмовитися від акцепту або часткового або повністю і через це можливе дуже повільне надходження коштів на рахунок ТзОВ «С.К.Т.».

2.2. Синтетичний та аналітичний облік операцій з грошовими коштами ТзОВ «С.К.Т.»

Облік на ТзДВ «С.К.Т.» автоматизовано, а саме використовують програму 1С: Підприємство, яка дозволяє швидко і точно відобразити в системі рахунків і звітності інформацію про грошові кошти на рахунках у банку, в табл.2.2. наведені рахунки, які може використовувати головний бухгалтер для відображення інформації про рух грошових коштів на рахунках в банку.

Таблиця 2.2

Рахунки синтетичного обліку операційна поточному рахунку 1 і 2 порядку

31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті	Усі види діяльності
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті	
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті	
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті	
		315	Спеціальні рахунки в національній валюті	
		316	Спеціальні рахунки в іноземній валюті	

Згідно плану рахунків для обліку грошових коштів у банках використовується 3 клас рахунків, а саме рахунок 31 «Рахунки в банках» в розрізі субрахунків наведених в табл.2.2., згідно теми дослідження найбільшу

увагу звертаємо на рахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті».

Рахунки є активними по дебету відображається збільшення по рахунку по кредиту зменшення, у звітності узагальнюються в балансі у складі оборотних активів. Детальна кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів наведена в дод. Д 9, свідчить про відсутність відхилень у використанні кореспонденції рахунків та їх відповідність рекомендаціям визначеним у Плані рахунків бухгалтерського обліку. Бухгалтер ТзОВ при отриманні виписки банку проводить наступні операції, які називаються контировка виписки:

- виписка нумерується
- перевіряється наявність виправдовуючи розрахункових документів, на підставі яких зараховані чи списані кошти
- перевіряється відповідність суми у виписці банку сумам виправдовуючих документів на перерахування чи зарахування коштів
- проставляється кореспонденція у відповідності з проведеними операціями.

Аналітичний облік на рахунку 31 організований за допомогою субконто «Банковские счета» (рис.2.7.) і «(об) Статьи движения денежных средств».

T ₁	31	Счета в банках		A		Банковские счета	(об) Статьи движения ...
T ₁	311	Текущие счета в национальной валюте		A		Банковские счета	(об) Статьи движения ...
T ₁	312	Текущие счета в иностранной валюте		A	✓	Банковские счета	(об) Статьи движения ...
T ₁	313	Другие счета в банке в национальной валюте		A		Банковские счета	(об) Статьи движения ...
мал. 2	314	Другие счета в банке в иностранной валюте		A	✓	Банковские счета	(об) Статьи движения ...

Рис.2.7. Аналітичний облік по рахунку 31 «Рахунки в банку» на ТзОВ «С.К.Т.»

Другий аналітичний розріз отримують в ТДВ на підставі субконто «(об) Статті движения денежных средств». Господарські операції, пов'язані з банком і розрахунковими рахунками, в «1С:Бухгалтерії для України», що використовують в ТДВ подані документами, зібраними в меню Главное меню - Банк и касса (на рис.2.8. фрагмент меню).

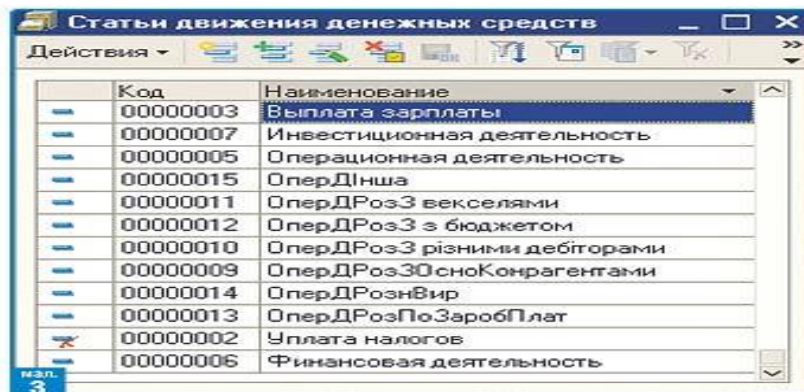

Рис.2.8. Статті руху грошових коштів в програмі 1С:Бухгалтерія на ТДВ

Бухгалтерський облік наявності і руху іноземної валюти бухгалтерія комбінату хлібопродуктів веде на рахунку 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”.

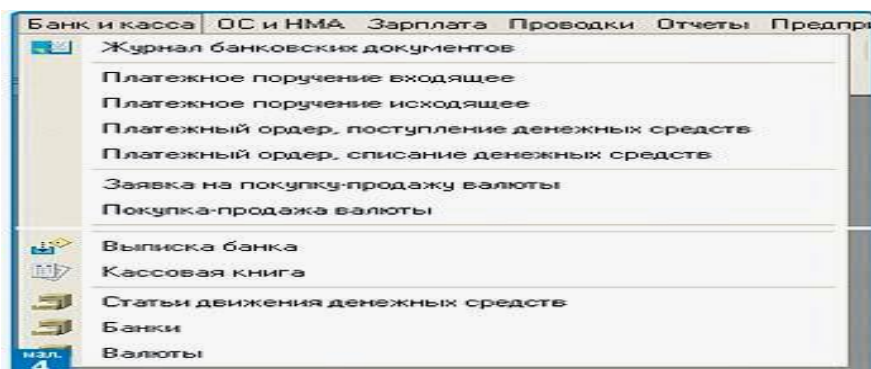

Рис.2.9. Головне меню – Банк і каса в програмі 1С:Бухгалтерія на ТзОВ «С.К.Т.»

Аналітичний облік операцій на якому організується по кожному з відкритих у банках рахунків для збереження коштів в іноземній валюті, а також на окремих субрахунках рахунка 30 “Готівка”, 372 “Розрахунки з підзвітними

особами”. Записи в рахунках 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”, 30 “Готівка” і 372 “Розрахунки з підзвітними особами” проводяться на підставі виписок банків та розрахунково - платіжних документів, за якими одержані або оплачені суми в іноземній валюті.

В дод.Д10 наведена типова кореспонденція рахунків по рахунку 31, як по дебету так і по кредиту, а в дод. Д11 по рахунку 30.

Проведене дослідження не виявило відхилень в кореспонденції рахунків з обліку грошових коштів на рахунках у банку на ТДВ, також хотілося б зазначити, що ТДВ подавало цілий пакет документів для того щоб відкрити поточний та валютний рахунки відповідно до вимог законодавства і враховуючи вимоги Приват Банку.

2.3. Узагальнення даних у фінансовій звітності ТзОВ «С.К.Т»

Заключним етапом облікового процесу є узагальнення інформації про господарські операції пов’язані з обліком грошових коштів на рахунках у банку та в касі є їх відображення у звітності господарюючих суб’єктів, точніше у формі №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), дод. А3, за кодом рядка 1167 «Рахунки в банках» на початок і кінець звітного періоду, у складі оборотних активів ТзОВ, також більш розгорнутою формою звітності є Звіт про рух грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.» за прямим методом у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, звітність на досліджуваному підприємстві складають щоквартально, а основне її узагальнення за кожен звітній рік, остання звітність складена за 2021 рік.

Законодавством визначені два підходи до складання Звіту про рух грошових коштів, їх оцінка наведена в табл.2.3

Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, як національних так і міжнародних Звіт про рух грошових коштів можна складати за двома методами,

такими, як промий та непрямий, детальна їх характеристика наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Підходи до складання Звіту про рух грошових коштів
визначених законодавством [54]**

Грошові потоки за видами діяльності	Прямий метод	Непрямий метод	
Грошові потоки від операційної діяльності	Грошові потоки, що отримані від покупців	Коригування прибутку підприємства	
	Виплати постачальникам і персоналу	Амортизація	
	Сплачені відсотки	Грошові потоки від використання поточних активів й операційних поточних зобов'язань:	
	Виплачені податки	- дебіторської заборгованості;	
	Чистий грошовий потік від операційної діяльності		- товарно-матеріальних запасів;
			- витрат майбутніх періодів;
			- податкових платежів;
- кредиторської заборгованості;			
		- за іншими зобов'язаннями.	
		Чистий грошовий потік від операційної діяльності	
Грошові потоки від інвестиційної діяльності	Збільшення вартості основних засобів	-	
	Виплати по довгостроковим інвестиціям		
	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності		
Грошові потоки від фінансової діяльності	Збільшення короткострокових кредитів	-	

Грошові потоки від фінансової діяльності представляють інтерес з точки зору власників і кредиторів підприємства.

Форма звітності, представлена в Україні, яка формується і в ТзОВ «С.К.Т.» певною мірою розроблена відповідно до рекомендацій МСФЗ 7, тому вимоги його складання відрізняються згідно з міжнародними та національними стандартами та нами проаналізовано в табл. 2.6. Методику складання Звіту про рух грошових коштів за непрямим методом, який рекомендуємо для ТзОВ «С.К.Т.» наведено на рис.2.5., оскільки в ТзОВ використовують інший метод.

Зразок Звіту про рух грошових коштів за 2021 рр. наведено в дод.А5, ТзОВ складає дану форму за прямим методом, відповідно до якої рух коштів у результаті операційної діяльності складається з таких коштів у 2021 р.: надходження від реалізації продукції 29937 тис.грн, надходження авансів від покупців 17 тис.грн.

Таблиця 2.5

**Додаткові дані для складання Звіту про рух грошових коштів
ТзОВ «С.К.Т.»**

тис. грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума	Розрахунок
1	Придбано основні засоби	– 900	Зростання історичної вартості основних засобів (650) + + вибуття основних засобів за історичною вартістю (250)
2	Придбано інвестиції	– 150	
3	Продано основні засоби	100	Контроль: Вибуття основних засобів за залишковою вартістю (130) + результат від реалізації основних засобів (– 30)
	Первісна вартість	250	
	Залишкова вартість	130	
4	Облігації конвертовано в акції за номінальною вартістю	300	Цю операцію потрібно розкрити у примітках
5	Оголошено й виплачено грошові дивіденди	– 200	Зароблений прибуток за рік (770) мінус зміна нерозподіленого прибутку (570)
6	Розміщено звичайні акції	450	Зростання акціонерного капіталу (750) за вирахуванням конвертованих облігацій (300)
7	Нараховано амортизацію	170	Зміна накопиченого зносу (50) + різниця історичної (250) та залишкової (130) вартості основних засобів

У табл.2.6. узагальнено дані да домовою програми Excel у формі звіту враховуючи результати діяльності ТзОВ за березень місяць 2021 року, згідно розрахунків встановлено, що чистий рух коштів за березень склав 1060 тис.грн., по інвестиційній діяльності видаток в сумі 950 тис.грн., чистий рух коштів від фінансової діяльності склав 250 тис.грн, за звітній період, який у нас березень - 360 тис.грн., залишок коштів на кінець місяця 720 тис.грн.

Крім основної форми звіту, яка стосується грошових коштів, а саме форма №3, інформацію також узагальнюють у формі №1 Баланс, а саме у складі оборотних активів підприємства за попередній та звітній періоди, інформація відображається за статтями 1166 та 1167, на рис. 2.7. наведено алгоритм занесення інформації у форму №1.

У табл.2.6. узагальнено дані да домовою програми Excel у формі звіту враховуючи результати діяльності ТДВ за січень місяць 2023 року, згідно розрахунків встановлено, що чистий рух коштів за березень склав 1060 тис.грн., по інвестиційній діяльності видаток в сумі 950 тис.грн., чистий рух коштів від фінансової діяльності склав 250 тис.грн, за звітній період, який у нас березень - 360 тисю.грн., залишок коштів на кінець місяця 720 тис.грн.

Таблиця 2.6

**Фрагмент Звіту про рух грошових коштів рекомендований для
ТзОВ «С.К.Т» за січень 2023 р. (грн.)**

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	920			
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505	170	X		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	-	-		
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	-	-		
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	30			
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	180	(320)		
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	230	-		
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	610	(320)		
Сплачений податок на прибуток	3580	X	(150)	X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 060	-		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації:					
фінансових інвестицій	3200	-	X		X
необоротних активів	3205	100	X		X

Продовження табл.2.6

Надходження від отриманих: відсотків	3215	-	X		X
дивідендів	3220	-	X		X
Надходження від деривативів	3225	-	X		X
Інші надходження	3250	-	X		X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	(150)	X	
необоротних активів	3260	X	(900)	X	
Виплати за деривативами	3270	X	-	X	
Інші платежі	3290	X	-	X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		(950)		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Власного капіталу	3300	450	X		X
Отримання позик	3305	-	X		X
Інші надходження	3340	-	X		X
Витрачання на:					
Викуп власних акцій	3345	X	-	X	
Погашення позик	3350	X	-	X	
Сплату дивідендів	3355	X	(200)	X	
Інші платежі	3390	X	-	X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	250			
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	360			
Залишок коштів на початок року	3405	350	X		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-		
Залишок коштів на кінець року	3415	710			

Крім основної форми звіту, яка стосується грошових коштів, а саме форма №3, інформацію також узагальнюють у формі №1 Баланс, а саме у складі оборотних активів підприємства за попередній та звітний періоди, інформація відображається за статтями 1166 та 1167, на рис. 2.10. наведено алгоритм занесання інформації у форму №1.

Згідно даних додатків у Балансі ТзОВ «С.К.Т.» оцінено грошові кошти в сумі 16400 тис.грн. на початок 2022 р. та 1820 тис.грн. на кінець звітнього періоду.

Гроші та їх еквіваленти	1165	Сальдо за Дт рах. 30, 31, субрах. 333, 334, 335 і 351	Відображають кошти в касі підприємства, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, грошові кошти в дорозі, електронні гроші, а також еквіваленти грошових коштів (як у національній, так і в іноземній валюті). У додаткових рядках цієї статті окремо можуть бути наведені:
		Ряд. 1165 \geq ряд. 1166 + ряд. 1167	
Додатковий рядок (Готівка)	1166	Сальдо за Дт рах. 30	— грошові кошти в готівковій формі (у тому числі з ряд. 1165). Не включають до підсумку Балансу
Додатковий рядок (Рахунки в банках)	1167	Сальдо за Дт рах. 31	— грошові кошти на банківських рахунках підприємства (у тому числі з ряд. 1165). Не включають до підсумку Балансу

Рис.2.6. Зведення даних про грошові кошти у ф.№1 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Також інформація про грошові кошти відображається у Примітка до фінансової звітності, розглянемо методику її узагальнення в розділі VI, Грошові кошти (р.640-691), у даному розділі розшифровується залишок грошових коштів на кінець року за даними рахунків, на яких вони обліковуються, табл.2.8.

Таблиця 2.7

Методика узагальнення інформації про грошові кошти у Примітках до фінансової звітності ТДВ згідно законодавства

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
Готівка	640	Залишок на кінець року за рах. 30
Поточний рахунок у банку	650	Залишок на кінець року за рах. 311 та 312
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	Залишок на кінець року за рах. 313 та 314

Продовження табл.2.7

Грошові кошти в дорозі	670	Залишок на кінець року за рах. 333 та 334
Еквіваленти грошових коштів	680	Залишок на кінець року за рах. 351
Разом	690	Сума рядків 640 по 680
Грошові кошти, використання яких обмежено (із р. 1090 гр.4 Балансу)	691	Заповнюється на підставі даних аналітичного обліку у даному рядку відображаються грошові кошти, які не можна використовувати для здійснення господарських операцій протягом одного року з дати балансу або протягом операційного циклу, якщо є обмеження. Наприклад, грошові кошти, здані як довгострокові депозити в банки (залишок на кінець року по рах. 18 вибірково в частині коштів, використання яких неможливе впродовж 12 місяців з дати балансу)

Вважаємо, що наші рекомендації дозволять удосконалити організацію обліку на ТзОВ, наступним кроком нашого дослідження є визначення векторів удосконалення обліку грошових коштів у національній валюті, як на досліджуваному підприємстві так і на інших підприємствах, також особливу увагу звертаємо на впровадження управлінського обліку грошових коштів та вивченню зарубіжного досвіду, результати подальших досліджень відображені у 3 розділі випускної кваліфікаційної роботи.

Висновки до розділу 2

Дослідження організації обліку грошових коштів, їх первинного обліку, його автоматизації та узагальнення у формах фінансової звітності дозволи зробити наступні висновки:

1. Первинний облік грошових коштів на досліджуваному підприємстві оформляється первинними документами які визначені законодавством, також нами розглянуті переваги і недоліки первинних документів з точки зору їх надійності.
2. Дослідження синтетичного і аналітичного обліку грошових коштів в національній валюті на досліджуваному ТзОВ «С.К.Т.» не виявило розбіжностей у кореспонденції рахунків, у використанні реєстрів синтетичного обліку по рахунках 30 та 31, а також не викликає сумнівів точність їх відображення у фінансовій звітності.
3. Рекомендуємо ТзОВ програму MASTER (українська розробка), яка дозволяє швидко і безпомилково формувати реєстри і визначати кореспонденцію рахунків.
4. Встановлено, що на ТзОВ майже відсутні господарські операції пов'язані з обліку готівки в касі, тому на ТзОВ не має спеціального приміщення під касу, а також не має окремої штатної одиниці касира. Облік веде бухгалтер який займається і іншими ділянками обліку.
5. Звіт про рух грошових коштів за 2023 рік рекомендовано формувати за непрямим методом, який розглянуто в розділі.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Оцінка грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.» з метою прийняття управлінських рішень

Оцінка грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.» пов'язана з аналізом руху грошових коштів, також являється предметом досліджень низки вітчизняних та іноземних науковців. але в умовах зростання значення глобалізації в Україні все більше українських учених досліджують питання аналізу руху грошових коштів та основних методів для підвищення економічної ефективності.

Одною з головних умов нормальної діяльності підприємства та його структурних підрозділів є забезпеченість коштами, оцінити яку дозволяє аналіз грошових потоків. Аналіз є важливою складовою процесу управління рухом грошових коштів, яка забезпечує якісне опрацювання інформації з метою подальшого прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень, прогнозування та планування грошових потоків [25, с. 209].

Ефективність проведеного аналізу впливає на ретроспективний розгляд результатів діяльності, ефективне впровадження дієвих рішень менеджменту та керівництва, а також на планування напрямків розвитку в майбутньому [24, с. 123]. Виходячи з цього можна зазначити, що аналіз руху грошових коштів є необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства. Проведення такого аналізу дозволяє оцінити ступень забезпеченості підприємства грошовими коштами, визначити джерела притоку та напрямки відтоку грошових коштів, а саме визначити платоспроможність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу грошових потоків підприємства розглянуто в багатьох роботах як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, як Л. А. Бернстайн, Е. А. Хелферт, В. В. Ковальов, Г. В. Савицька, М. Д. Білик, І. О. Бланк, В. М. Боронос, О. М. Загородня, Л. О. Лігоненко, В. О. Подольська, А. М. Поддєрьогін, Г. В. Ситник, І. В. Спільник, В. О. Яріш та багатьох інших. Ними зроблений значний внесок у формування теоретичної, методологічної бази аналізу та управління грошовими потоками. В роботах розглянуто питання організації грошових потоків, змісту звіту про рух грошових коштів, особливості прямого й непрямого методів формування інформації, систематизації основних елементів управління грошовими потоками, системи аналізу грошових потоків. Проте, методика проведення аналізу грошових потоків потребує удосконалення та апробації її на конкретних даних, наведених у фінансовій звітності досліджуваного підприємства.

Головною метою аналізу є дослідження основних методів, напрямків та особливостей надходження і руху грошових потоків підприємства, а також їх узагальнення у Звіті про рух грошових коштів. Інформаційна база аналізу, яка використана для оцінки руху грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.» наведена в дод. К1. Відповідно до поставленої мети в даному питанні впливають такі **завдання**: 1) оцінити обсяги та напрями надходження і використання грошових коштів на ТзОВ «С.К.Т.»; 2) дослідити шляхи використання грошових коштів на підприємстві; 3) - проаналізувати достатність власних грошових активів в розрізі усіх видів діяльності ТзОВ; 4) оцінити важелі розходжень між прибутком та наявністю грошових коштів на ТзОВ; 5) визначити шляхи досягнення фінансової стабільності і оптимізації грошових потоків на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом аналізу грошових потоків є : залишки грошових коштів та їх еквівалентів на певну дату; надходження грошових коштів у результаті інвестиційної, фінансової діяльності підприємства; витрачання грошових

коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; чинники, що спричинили зміну грошових активів.

Під час дослідження використовувалися економіко-математичні методи аналізу та економіко логічні методи, а основні етапи експрес аналізу наведені в табл.

3.1

Таблиця 3.1

Етапи проведення експрес-аналізу грошових коштів рекомендованих для для
ТзОВ «С.К.Т.»

Етапи	Зміст етапів
I етап	Перевірка фінансової звітності за формальними та якісними ознаками, наявність форм фінансової звітності, коротка характеристика об'єкту дослідження.
II етап	Відбір показників, найістотніших у діяльності підприємства, визначення змін, що мали місце в господарській діяльності.
III етап	Розрахунок і оцінювання відібраних показників для характеристики фінансового стану
IV етап	Здійснення висновків і розроблення пропозицій.

Отже, на першому етапі дослідимо шляхи надходження і напрямки використання грошових потоків на ТзОВ «С.К.Т.», результати дослідження наведено в дод. К1.

За даними дод.К1. по інтегрованому відхиленню джерело витрачання коштів в 2020 р. відносно 2019 р. по необоротних активах склало 36520 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. – зменшення на 900 тис.грн.; по основних засобах, як витрачання коштів у 2020 р. відносно 2019 р. зафіксоване збільшення витрачання на 36520, а у 2022 р. відносно 2021 р. на - 900 тис. грн; на оборотні активи у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилось витрачання коштів на 27200 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. на зменшилось витрачання коштів на 12180 грн.; витрачання коштів на запаси у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилось на 19510 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. зменшилось на 12180 тис.грн.

Витрачання коштів на дебіторську заборгованість за товари, роботи і послуги у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилось на 5840 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. на 3800 тис.грн.; на дебіторську заборгованість за розрахунками у 2020 р. відносно 2019 р. витрачено на 2940 тис.грн. більше, а от у 2022 р. відносно 2021 р. на 200 тис.грн. більше; витрачання грошових коштів у 2022 р. відносно 2021 р. зменшилось на 1090 тис.грн., а у 2021 р. відносно 2020 р. відносно 2019 р. зменшилось витрачання на 14580 тис.грн.

Загалом по активах витрачання коштів у 2020 р. відносно 2019 р. по ТЗОВ «С.К.Т.» збільшилось на 63720 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. зменшилось на 13080 тис.грн. На рис.3.1. наведена динаміка грошових коштів на ТзОВ «С.К.Т.» за 2019 – 2022 рр., в тис.грн.

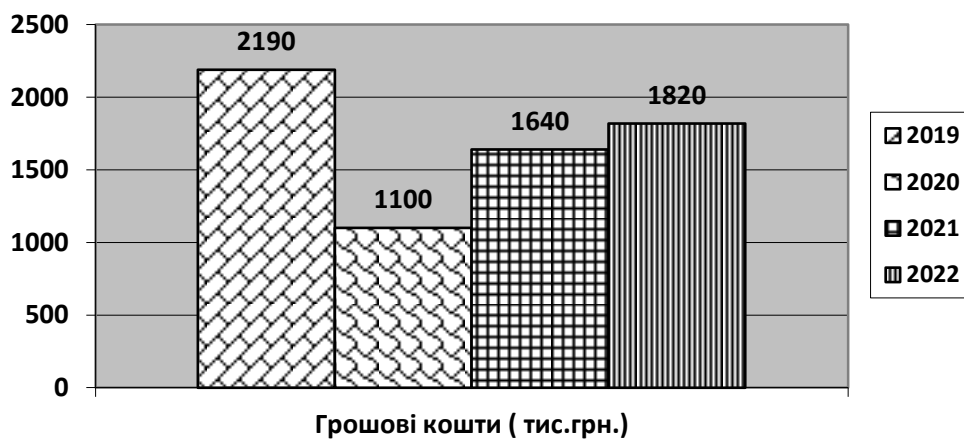

Рис.3.1. Оцінка грошових коштів ТзОВ «С.К.Т.» з 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Наступним етапом дослідження грошових потоків є визначення інтерпретованого відхилення джерел утворення грошових потоків, дод. К2, згідно якого впливає, що власний капітал у 2020 р. відносно 2019 р. збільшився, як джерело коштів на 1870 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. на 480 тис.грн; цільове фінансування і довгострокові зобов'язання у 2020 р. відносно 2019 р. збільшились на 3250 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. зменшились на 250 тис.грн.; поточні зобов'язання зменшились на 4080 тис.грн. у 2020 р. відносно 2019 р., у 2022 р. відносно 2021 р. даний показник

зменшився на 409 тис.грн.. ТзОВ не брало протягом досліджуваного періоду короткострокові кредити банків, однак зафіксоване зменшення кредиторської заборгованості 2020 р. відносно 2019 р. зменшилось на 1810 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. зафіксоване зменшення на 71 тис.грн. Поточні зобов'язання за розрахунками у 2019 р. відносно 2018 р. збільшились на 30 тис.грн., а у 2022 р. відносно 2021 р. на 20 тис.грн.; як джерело коштів інші поточні зобов'язання у 2020 р. відносно 2019 р. зменшились на 3190 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. збільшились на 70 тис.грн.

Позитивним при оцінці напрямків утворення джерел коштів на ТзОВ «С.К.Т.» є використання власних коштів, що наглядно демонструє показник власний капітал, який наведено на рис.3.3.

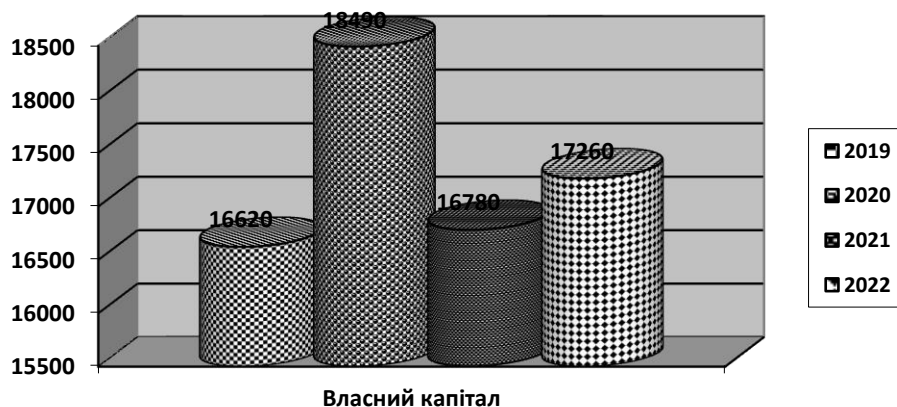

Рис.3.2. Оцінка власного капіталу ТзОВ «С.К.Т.» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Враховуючи попередні дані досліджень в дод. К2, визначимо показники оцінки ліквідності операційних грошових потоків за 2019-2022 рр., наведені в дод. К3 свідчать про їх погіршення; коефієнти рентабельності грошових потоків наведені в дод. К4, а також коефіцієнти, які характеризують платоспроможність ТзОВ «С.К.Т.» наведені в дод. К5 свідчать про зменшення чистого робочого капіталу у 2022 р. у порівнянні з 2021 і 2020 рр.

ТзОВ «С.К.Т.» у 2022 році значно скоротило кількість наданих послуг через пандемію і

втратило значну частину фінансових ресурсів, які були направлені на покриття кредитів, підприємству терміново необхідно приймати заходи по укріпленню фінансового стану. Значною проблемою для підприємства є брак кадрів, водіїв, які мають право перевозити вантажі та пасажирів, як в межах України так і закордон, значна частина працівників підприємства мобілізована.

3.2. Напрями удосконалення обліку грошових коштів в національній валюті на ТзОВ «С.К.Т.»

Проведене дослідження у 2 розділі випускної кваліфікаційної роботи не виявило відхилень в організації документального оформлення господарських операцій пов'язаних із безготівковими розрахунками ТзОВ «С.К.Т.», однак слідкуючи за новими тенденціями в економіці у запитах користувачів фінансової інформації, питань у управлінського персоналу нами запропоновані такі заходи по удосконаленню документування безготівкових розрахунків.

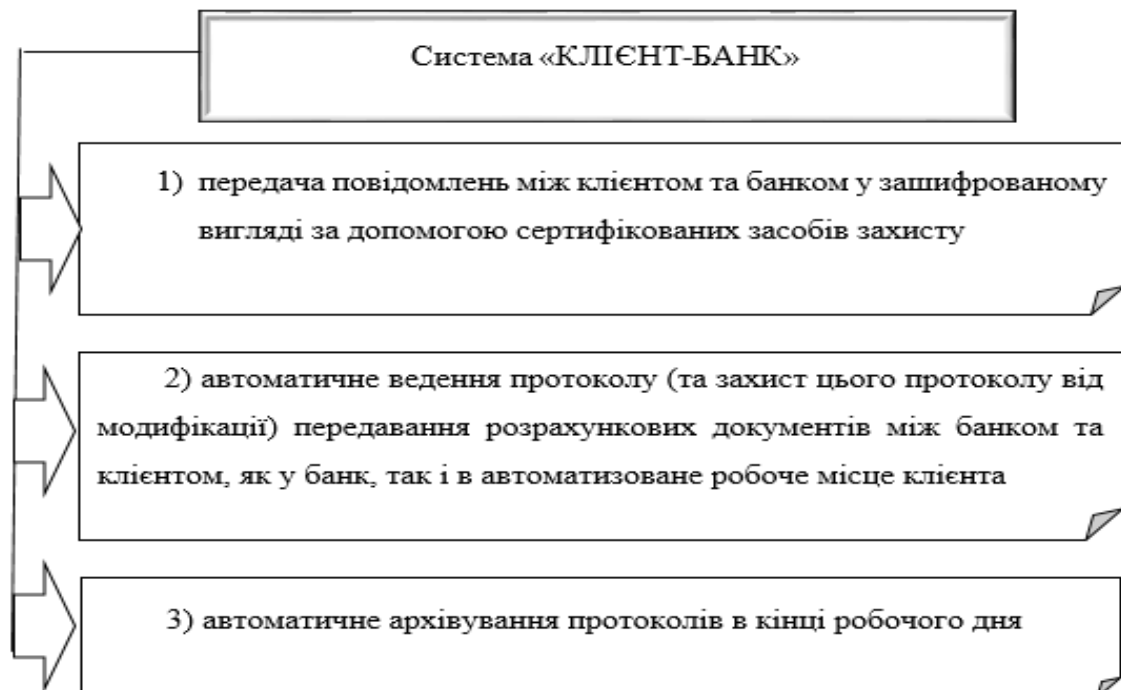

Рис.3.4. Переваги впровадження системи «Клієнт-банк» з метою удосконалення обліку на ТзОВ

В сучасному світі не можна заперечувати значення автоматизованих систем обліку і також і у напрямку первинного обліку безготівкових розрахунків, вважаємо за доцільне впровадити на досліджуваному підприємстві систему «Клієнт-банк», основні переваги якої наведені на рис.3.4.

Дуже зручним є оформлення платіжних доручень і постійне відвідування бухгалтером банківської установи, для здійснення розрахунків з постачальниками, а можливість розрахунку за допомогою платіжної картки або електронних переказів.

Також в умовах карантину особливо ефективним є можливість клієнтів розраховуватися за товари чи партії товарів за допомогою платіжних карток і переказів, крім того бухгалтери будуть мати можливість менше контактувати з іншими особами відвідуючи банківські установи, наразі такі методи безготівкових розрахунків є досить актуальними.

Слід зазначити, що фінансові показники діяльності ТзОВ в значній мірі залежать від ефективної системи безготівкових розрахунків, тому пропонуємо в автоматизованому режимі групувати інформацію по кожному з кредиторів чи дебіторів та оцінювати здійснення розрахунків перед підприємством з метою забезпечення нормального обороту коштів на ТДВ, що дозволить підвищити ефективність виробництва. Отримана інформація дозволяє користувачам оперувати необхідними даними для прийняття відповідних рішень для узагальнення фінансових показників ліквідності, рентабельності, платоспроможності та за напрямками руху коштів в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Автоматизація обліку дозволяє скоротити розрив між оформленням і реєстрацією первинних документів і використання результату від господарської операції, якщо наприклад, групувати дані протягом певного періоду, можна розглядати результати від здійснення розрахункових операцій в динаміці і прогнозувати наступні кроки.

При здійсненні господарської операції по перерахунку коштів іншої фізичній і юридичній особі за допомогою платіжних карток дозволяє значно пришвидшити всі розрахунки, що і є їх головною перевагою.

Рекомендуємо головному бухгалтеру ТДВ розробити графік документообігу господарських операцій пов'язаних з рухом готівки на безготівкових рахунках, а при здійсненні розрахунку картою в договірних засадах передбачити можливість розрахунку картою, але для дебіторів рекомендуємо встановлювати терміни до яких повинні надходити кошти на рахунок в банку чи картковий рахунок за одержані хлібобулочні вироби.

Оскільки фонд касової готівки рекомендуємо створювати в ТзОВ «С.К.Т.» на постійній основі, він повинен бути поповнений сумою, необхідною для його відновлення. При цьому за американською практикою, на рахунку Головної книги "Фонд дрібної готівки" не робиться жодних облікових записів. Залишки на цьому рахунку змінюються лише при створенні фонду та у випадках збільшення чи зменшення його розміру. У Великій Британії застосовується інша методика обліку операцій з малою касою: на момент видачі готівки із малої каси дебетуються рахунки відповідних витрат і кредитується рахунок "Фонд дрібної готівки", а при поповненні малої каси на суму здійснених і підтверджених витрат дається запис: Дебет рахунку "Фонд дрібної готівки", Кредит рахунку "Грошові кошти".

Готівковий фонд потребує дотримання жорстких контрольних процедур для запобігання його витрачання на неналежні цілі. Квитанції на видачу грошових коштів із фонду необхідно погашати після отримання за ними готівки з метою запобігання їх наступного використання і зловживань виплатами із фонду.

Статті, які пов'язані між собою подвійним записом у касовій книзі і не потребують записів в інших реєстрах, називаються "контра". В колонці "Фоліо" дається пояснення джерела інформації. Так, сальдо записане після переносу (п/п), дебет рахунку "Готівка" і кредит "Банку"- є контра-статтями (К).

Завершення подвійного запису операцій з реалізації відображається в Журналі реалізації (ЖР), а операцій із закупівель - в Журналі закупівель (ЖЗ).

В табл.3.2. наведено витяг з касової книги розроблений для ТзОВ «С.К.Т.», для обліку дрібної готівки в національній валюті.

Сума дрібної готівки відображається у Фінансовому звіті суб'єкта малого підприємництва в складі інших залишків грошових коштів. Тому зручною формою ведення аналітичного обліку грошових коштів є використання касової книги з двома колонками: "Готівка" і "Банк".

Таблиця 3.2

Витяг з касової книги розробленої для ТзОВ «С.К.Т.»*

Дебет					Кредит				
Дата	Зміст	Ф	Готівка	Банк	Дата	Зміст	Ф	Готівка	Банк
2023р. 10.01. 2023	Сальдо	п/п	30	850	10.03. 2023	У касу по чеку № 4589222	К		70
10.03. 2023	З банку по чеку № 4589222	К	70		15.03. 2023	«Рахунки до сплати» погашення заборгованості ТзОВ «ЛЮЛІ» чек № 412421524	ЖЗ		5600
15.03. 2023	«Рахунки до отримання» надходження платежу від ТзОВ «Конор» чек № 4578789	ЖР		2500					

* Запропоновано автором для ТзОВ «С.К.Т.».

Таким чином, синтетичний рахунок "Готівка" (Cash) деталізується двома аналітичними рахунками, представленими в одному реєстрі. Такий підхід властивий компаніям Великої Британії, які відображають у Балансі грошові кошти як "Cash in bank and in hand".

Поліпшити синтетичний чи аналітичний облік грошових коштів можна однозначно завдяки впровадженню управлінського обліку в ТзОВ «С.К.Т.» , що і ми пропонуємо в даному питанні.

Для організації управлінського обліку необхідно здійснювати бюджетування, а це є процесом розробки планів і різних планових показників з метою прогнозування і планування грошових потоків на виробничих підприємствах і відповідно до їх видів формується основний механізм управління.

Рис.3.5. Структурно-логічна модель платіжного календаря рекомендованного ТзОВ «С.К.Т.»

Також пропонуємо для ТзОВ використання платіжного календаря, алгоритм побудови якого ми навели на рис.3.5., його ідея полягає в тому, щоб визначити максимальну і середню величину кредиту, для того, щоб найбільш ефективно реалізувати плановий набір платежів хлібопекарського підприємства, а також метою підтримки необхідного рівня платоспроможності в курсовій роботі запропонована імітаційна модель платіжного календаря для ТзОВ «С.К.Т.» В запропонованій моделі передбачене не допущення від'ємного залишку.

Щоб ефективно управляти розподілом коштів підприємству необхідно розробити регламент платежів по конкретних датах планового періоду, також необхідно спрогнозувати узгодження різних платежів за термінами виплат і визначити пріоритети їх здійснення.

Рис.3.6. Схема імітації надходжень коштів щодня за визначений період
рекомендована для ТзОВ

В роботі пропонуємо платежі розділити на чотири групи пріоритетів:

- 1) здійснення в конкретний день;
- 2) здійснення у 2-3 банківських дні;
- 3) перенесення на термін більше ніж 3 банківських днів;
- 4) зменшення,

скасування і перенесення на інші терміни, схема імітації надходження коштів за певний період наведена на рис.3.6

З метою рівномірного розподілу залишків грошових потоків бухгалтер може здійснювати перерозподіл різних платежів, наприклад на ранні і пізні, переносити на наступний період частину витрат, дробити суми, змінювати розміри знижок або намагаться отримати відстрочку платежів від постачальників. В зарубіжній практиці ведення управлінського обліку є одним із пріоритетних в організації обліку загалом. Для того щоб вивчити дане питання необхідно опиратися саме на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і передову бухгалтерську практику, так наприклад закордоном підприємства використовують, як документарні так і недокументарні форми розрахунків по різних господарських операціях.

Наприклад, перша форма документарних розрахунків, яка найбільш поширена в країнах із слабкою економікою передбачає здійснення платежу після того, як подали потрібні документи в банк, у нас наприклад це платіжне доручення. Використання такої форми розрахунку зменшує ризики щодо неплатежі чи збільшенню безнадійної дебіторської заборгованості, можливе непостачання товарів і послуг. У країнах з розвинутою економікою, наприклад США, Велико-Британія, Франція, Італія, Німеччина надають перевагу не документарній формі розрахунків, що запропоновано нами в пункті 3.1., також із зарубіжного досвіду перевагу надають акредитивам на них припадає до 80% усіх розрахунків. Така форма розрахунків є найменш ризикованою і дієвою на шляху до забезпечення платежів. Слід сказати, що використання акредитивів є однією з умов в здійсненні експортно-імпортних операцій в країнах де контролюють зовнішню торгівлю, крім того усім знайомий чек є найстаріший і розповсюджений платіжний документ, який не втрачає своєї цінності до сьогоднішнього дня в зарубіжних країнах, хоча платіжні картки зменшують його вагу, як інструментарію для розрахунків але, наприклад для населення США залишається найбільш надійним платіжним засобом.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження дало змогу зробити такі висновки:

1) З метою удосконалення обліку на ТзОВ враховуючи зарубіжний досвід рекомендуємо здійснювати розрахунки за допомогою не документарною формою, що дозволить швидко і якісно виконувати всі розрахунки, вчасно погашати зобов'язання, слідкувати за дебіторською заборгованістю і розрахунками із кредиторами, оскільки враховуючи передовий зарубіжний досвід за таким видом платіжного засобу майбутнє.

2) Встановлено, що застосування класичних документів, як платіжні вимоги та вимоги-доручення, які використовують на ТзОВ мають ряд недоліків і полягають в можливості відмовитися від акцепту або часткового або повністю і через це можливе дуже повільне надходження коштів на рахунок ТзОВ.

3) Дослідники зазначають, що на українських підприємствах на відміну від зарубіжного досвіду не прижились такі форми безготівкових розрахунків, як акредитив та факторинг, є також і інші, основна проблема в цьому напрямку пов'язана з законодавчо неврегульованими питаннями, адже в Україні діє традиційна система розрахунків, сюди можна віднести і політичну ситуацію в країні, війну, коронавірусну хворобу, які гальмують сучасні форми розрахунків.

4) аналіз грошових коштів на ТзОВ свідчить про їх нестачу, оскільки більшу частину своїх зобов'язань підприємство покриває за рахунок запозичених ресурсів через поточні кредити в банку.

Визначені нами переваги і недоліки в ході дослідження дозволять головному бухгалтеру ТзОВ «С.К.Т.» обрати потрібні розрахунки і найбільш зручні для підприємства форми безготівкових розрахунків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження у випускній кваліфікаційній роботі підтверджують актуальність обліку і аналізу грошових коштів на підприємстві. Пов'язано це, перш за все, з переходом до економіки, при якій бухгалтерський облік коштів здійснювався централізовано, до ринкових відносинам. Сучасний ринок висуває серйозні вимоги до підприємства на шляху до Євроінтеграції. Складність і висока рухливість відбуваються на ньому створюють нові передумови для більш серйозного застосування обліку грошових коштів. З переходом на Міжнародні стандарти фінансової звітності особливої актуальності набуло управління грошовими потоками підприємства, що і визначено в МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів», також у випускній кваліфікаційній роботі досліджено питаннях удосконалення обліку безготівкових розрахунків, визначена перевага впровадження управлінського обліку та складання платіжного календаря з метою контролю за всіма розрахунками по кожному дебітору чи вчасне погашення кредиторської заборгованості.

Випускна кваліфікаційна робота написана на матеріалах ТзОВ «С.К.Т.». В роботі досягнуто поставленої цілі та виконані усі завдання. Враховуючи результати проведеного дослідження нами зроблені такі пропозиції:

1. Досліджено економічну сутність грошового потоку з точки зору вітчизняної та зарубіжної наукової школи, удосконалено визначення грошовий потік підприємства, а також розроблені основні етапи планування грошових потоків підприємства. Запропоновано для оперативного планування грошових потоків на підприємстві розробляти платіжний календар, що дозволить прогнозувати надходження та витрачання коштів по операційній діяльності базуючись на плановий обсяг надання майна в оренду.

2. Структуровано нормативно-правове забезпечення обліку і аналізу грошових коштів на чотири рівні. Ґрунтовно досліджено закони та стандарти,

якими регулюються питання організації обліку грошових коштів та їх еквівалентів на торгівельному підприємстві.

3. Досліджена організаційно-правова характеристика ТзОВ, розглянуті основні фінансові показники діяльності підприємства, його прибутковість, наявність оновлення матеріально-технічної бази, зношеність основних засобів, наявність найбільш ліквідних джерел покриття запасів, а також склад джерел формування капіталу ТзОВ.

4. В процесі дослідження ознайомились з організацію обліку грошових коштів в національній валюті в розрізі первинного документування, також в системі синтетичних та аналітичних рахунків, частково досліджено і автоматизацію обліку на ТзОВ.

5. Оцінено правильність заповнення фінансової звітності ТзОВ за статтями в яких узагальнюється інформацію про рух грошових коштів за видами діяльності, запропоновано формувати форму №3 Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом, крім того наведено фрагмент складеного звіту за вересень 2023 року.

6. Особливу увагу приділено питанням удосконалення обліку на ТзОВ, питанню удосконалення системи первинного обліку, використання платіжних карток, як засобу розрахунків.

7. Розроблено систему аналізу за грошовими потоками ТзОВ, проведено аналіз грошових коштів, який дав можливість стверджувати, що ТзОВ не вистачає власних коштів покриття зобов'язань, підприємство у 2023 р. стає не рентабельна та не платоспроможне.

8. Запропоновано впровадження системи управлінського обліку і розглянуто зарубіжний досвід ведення розрахунків, як показало дослідження, що кожен механізм розрахунків має свої переваги і недоліки і характерний він відповідно до економічної і політичної ситуації в країні. Проведене нами дослідження дозволить управлінському персоналу та бухгалтерській службі здійснювати відповідні виважені рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України прийнятий Верховною Радою України від 06.07.95 р. № 265/95 із змінами та доповненнями, внесеними постановами КМУ від 24.01.01 р. № 45 і від 24.07.03 р. № 164- URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94/258/25fgttyu7yy/y4fg4/88...fg44/454b> (дата звернення 20.09.2022)
2. Про банки і банківську діяльність - URL: http://zakon.rada.gov.ua/fggg.fgh_vfgh?7844/45787c// (дата звернення 20.09.2022)
3. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 15.04.2001 № 2346 – III. В редакції Закону від 6.10.2004 №2056 - IV. - URL: http://zakon.rada.gov.ua_1455/dfggt/zacoh-grohi-155.11/145/ (дата звернення 20.09.2022)
4. Про застосування електронних контрольно-касових апаратів і товарно - касових книг при розрахунках із споживачами у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України. Прийнятий 13.07.2000р. №1927-III URL: http://zakon.rada.gov.ua-478/jdjfjfgg*dfbhggg/fgjjhj.fg45hh/ (дата звернення 20.09.2022)
5. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України: Постанова НБУ від 15.12.2004 р. № 637. URL: http://zakon.rada.gov.ua_1455'7/84.1.klll/_yuiiggf-gf4g1g444/ (дата звернення 20.09.2022)
6. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах України: Постанова НБУ від 30.12.1998 № 566- URL: http://zakon.rada.gov.ua_tytyr_cgfggf/dfgg/x454685/dfghh4g121ghh (дата звернення 20.09.2022)
7. Правила визнання платіжності монет і банкнот Національного Банку України: Постанова НБУ від 31.03.1999 № 152. URL: http://zakon.rada.gov.ua_fgjg-dfkklgf/8/fgj/ghj45457/v (дата звернення 28.09.2022)

7. Про порядок відкриття і використання рахунків у національній та іноземній валюті: інструкція НБУ від 18.12.1998 № 527. URL: http://zakon.rada.gov.ua_4578b/b8v5b5gf--b54 (дата звернення 28.09.2022)
8. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова НБУ від 29.03.201 № 135. URL: http://zakon.rada.gov.ua/fghgh/eee/r/h/gd/rg//fgy/um/dt112f2g** (дата звернення 28.09.2022)
9. Правила використання готівкової іноземної валюти на території України: Постанова НБУ від 26.03.1998 р. № 119- URL: <http://zakon.rada.gov.ua/dghtr/t/fh/jj/dfg/yjuk/op'/;/op/xd/d/h4> (дата звернення 28.09.2022)
10. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки: Указ ПУ від 12.06.1995 № 436/95.- URL: http://zakon.rada.gov.ua/4545/5544/*xf-145 (дата звернення 28.09.2022)
11. Порядок реєстрації та ведення книг обліку розрахункових операцій і розрахункових книжок: Наказ ДПАУ від 01.12.2000 № 614. - URL: <http://zakon.rada.gov.ua/dddgh/gh/j/j/yyy/hj/k44> (дата звернення 28.09.2022)
12. Податковий кодекс України -URL: <http://zakon.rada.gov.ua/fgyyy/we/t/h/gh///hghjj-4545h5> (дата звернення 27.09.2022)
13. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів і розрахунків: Наказ Мінфіну від 11.08.94 р. № 69- URL: <http://dfghh/dfg/n-4545-fg-b/> (дата звернення 27.09.2022)
14. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова правління НБУ № 22 від 21.01.2004 р. - URL: <http://fgh/ghj/jk/d/r/u/hj/l/lllp/yui-112hjk1> (дата звернення 27.09.2022)
15. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова Правління НБУ України № 492 від 12.11.2003 р. -URL: <http://ttdhsltg;phg/gf/jhyukhj/fgh5121g-ghh>
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 “Звіт про рух грошових коштів» -URL: http://ppppp/dftyh/xfg/bg/bbb/_15v,///bv (дата звернення 27.09.2022)

17. Міжнародні стандарти фінансової звітності. - Режим доступу: [Http://www.liga-zakon.ua/44565/gfgtyj/kj;klhjk](http://www.liga-zakon.ua/44565/gfgtyj/kj;klhjk) (дата звернення 27.09.2022)
18. Про введення в дію Інструкції «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ : [від 30 груд. 1996 р. №10] (із змінами і допов.). - URL: [Http://www.liga-zakon.ua/gghhthj/gyhjkj/hhjbhjbm](http://www.liga-zakon.ua/gghhthj/gyhjkj/hhjbhjbm)- (дата звернення 27.09.2022)
19. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - URL: [Http://www.bank.gov.ua/dfff/er/g/g](http://www.bank.gov.ua/dfff/er/g/g). (дата звернення 27.09.2022)
21. Богатырева Е.И. Составление и консолидация отчета о движении денежных средств // «Бухгалтерский учет», №5, 2011 г.
22. Вплив факторів на грошові потоки підприємств в умовах євроінтеграційних процесів України. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 1(29). – С. 171-177. – Режим доступу до журн. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/171.pdf>
23. Гордієнко Н.І., Аудит, методика і організація: навчальний посібник - Харків: ХНАМГ, 2007. – 293 с. (452 с.) Укр.мова. - ((для студентів економічних спеціальностей). У 2 частинах. Частина 2.).
24. Економічний аналіз : підручник / С. З. Мошенський [та ін.]. – Житомир : Рута, 2017. – 704 с. URL: [Http://www.dfggg/sd/g/g/g5d111g](http://www.dfggg/sd/g/g/g5d111g)
25. Економічний аналіз : підручник / М. Г. Чумаченко [та ін.]. – К. : КНЕУ, 2018. – 556 с. .URL: [Http://www/115/dfyu/8df4g4g14_1.flf](http://www/115/dfyu/8df4g4g14_1.flf)
26. Єпіфанова І.Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія //Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні». – Вінниця, 2013. – С. 247-249.
27. Основи організації економічного аналізу в системі управління підприємством / Р. Шурпенкова [та ін.] // Регіон. економіка. – 2012. - № 3. – С. 161-166.

28. .Офіційний сайт Групи Метінвест URL: <https://metinvestholding.com/ua> (дата звернення: 27.12.2021)
29. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (за період 01.08 – 31.08.2022) URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voennoho-4>
30. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. –К.: КНЕУ, 2015. – 535 с.
31. Піскульова І.В., Мавріна М.І. Методичні підходи до управління грошовими коштами підприємств: сучасний аспект URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/90.pdf
- 32 Засадний Б. Складання та подання фінансових звітів відповідно до МСФЗ: загальні вимоги //Справочник економіста. – 2012. – С. 61-69.
33. Захаревич І.В. Позитивні аспекти складання фінансової звітності за міжнародними стандартами URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=10201>
34. Лавровський С. Ю. Нормативно-законодавчі аспекти обліку та аналізу грошових коштів/ Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку», м. Київ/КНЕУ, 4 квітня 2013 р.
35. Лорін О. Один за п'ятьох: зустрічаємо новий обліковий стандарт URL:<http://www.interbuh.com.ua/ua/view/onebuhbook/4456>
36. Лігоненко Л.О., Ковальчук Г.В. Управління грошовими коштами торговельного підприємства. – К.: КДТЕУ, 1998.
37. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Г. В. Митрофанов [та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2012. – 301 с.
38. Матвієць М.В. Диверсифікація грошових потоків підприємства у контексті його фінансової політики/ Наукові праці НДФІ. – 2018. – № 11. – С. 37-41.

38. Мицак О.В. Грошові потоки у системі фінансового управління підприємством. Формування ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 9. – С. 15-21.
39. Мельникова О.В. Проблеми трансформації фінансової звітності, складеної за вимогами національних стандартів, у звітність за міжнародними стандартами //Економіка і держава. –2012. – №9. – С. 34-35.
40. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник – К. : КНТЕУ, 2008. – 514 с. URL: <http://www//dfgyy/dfhhh-d411g-f-b1>
41. Мойсеева О. Планування та оптимізація грошових потоків в компанії інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/123.htm
42. Мартякова О.В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Наукові праці. – Донецьк, 2017. – Вип. 32(126): Серія: Економічна. – С. 158-162.
43. Мельничук А. Мустеца І. Документообіг грошових коштів торговельного підприємства. Вісник ЧТЕІ ДТЕУ. Вип. XXXI, 2022 р.
44. Калічава Т.Б. Дослідженні існуючих підходів до визначення грошових потоків URL: <http://www//http://www.rusn/Ел>
45. Коваленко Н. Управління грошовим потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання. Економічний аналіз. – 2018. – № 8. – С. 40-44.
46. Кошельок Г.В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1\(66\)/uazt_2013_1_6.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1(66)/uazt_2013_1_6.pdf)
47. Кривенька О. Економічна сутність поняття «грошові потоки торговельного підприємства / Науковий збірник студентських наукових праць ЧТЕІ КНТЕУ. Вип 2.2019 р.
48. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.:Знання, 2015. – 485 с. – (Вища освіта XXI століття).

49. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: вересень, 2022 URL: <https://cid.center/state-and-needs-of-business-in-war-september-2022/>
50. Стащук О.В., Хандучка А.М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. «Young Scientist» • No 6(09) • June, 2014 // URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/6/64.pdf>
51. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / О.О. Терещенко. – К.:КНЕУ, 2018. – 554 с.
52. Парасій-Вергуненко, І. Оцінка конкурентоспроможності банків на основі матричного аналізу. Бух. облік і аудит. – 2008. - № 11. – С. 25-31.
53. Перловська Н.В. Обґрунтування критерію ефективності управління грошовими потоками підприємства. Економічні науки. – 2017. – № 7. – С. 87-90.
54. Пархоменко В.. Удосконалення звіту про рух грошових коштів // Вісник податкової служби України”. – 2012. - № 26 .
55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo->
56. Проскуряков А.М. Аудит финансовой отчетности: Базовое руководство по применению и документированию аудиторских процедур – Вологда: «Издательство «Дарника», 2016. – 760 с.
57. Ролько О.Ю. Значення ефективності управління грошовими потоками підприємств. Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3. – С. 18-22.
58. Федотов А.В. Учет кассовых операций. – М.: ЗАО Издательский дом «Главбух», 2017 г.
59. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства / Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 61-65.
60. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ. /Под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1995. -146 с.

61. Хахонова Н.Н. Учет, аудит и анализ денежных потоков предприятий и организаций: научно-практическое пособие – М – Ростов-на-Дону: Издательский центр «Март», 2019 г.
62. Хорошенко С. Документальне оформлення обліку грошових коштів торговельного підприємства. Вісник ЧТЕІ КНТЕУ -2020-№2.
63. Ширкина А.А. Аудиторская проверка внешних расчетных операций. Бухгалтерский учет 2018 г. №22.
64. Шнейдман Л.З. Рекомендации по переходу на новый План счетов. Финансовая газета 2012 г., №48.
65. Ясишена В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація // URL: [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/сутність грошових потоків підприємств.pdf](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/сутність_грошових_потоків_підприємств.pdf)
66. Drucker Peter F. (1985). Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. New York: Harper & Row.
67. Robert Toru Kiyosaki. (2000). Cashflow Quadrant: Rich Dad's Guide to Financial Freedom.
68. Don't Get Caught in a Cash Flow Crunch // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://medium.com/@pocketmarty/don-t-get-caught-in-a-cash-flow-crunch-286b6703e69a>
69. What is Cash Flow // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.investopedia.com/terms/c/cashflow.asp>
70. IAS 7 – Statement of Cash Flows // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iasplus.com/en/>

ДОДАТКИ